

Valtuustoaloite palvelulupauksen tekemisestä kunnille, joilla ei ole terveysasemaa

Ehdotus

Ehdotan, että Itä-Uudenmaan hyvinvointialue laatii palvelulupauksen niille alueen kunnille, jotka ovat menettäneet tai menettämässä oman terveysasemansa. Palvelulupauksessa määriteltäisiin kunnan sosiaali- ja terveystalvelujen kokonaisuus yhteistyössä vastaanottavan kunnan kanssa.

Perustelut

Hyvinvointialueuudistuksen joulukuussa 2025 ilmestynyt asiantuntijoiden väliarvio korostaa perusterveydenhuollon vahvistamisen ja hoitoon pääsyn helpottamisen tärkeyttä. Terveysasemien lakkauttamisilla Itä-Uudellamaalla on ollut päinvastainen vaikutus.

Palvelulupaus on tarpeellinen, koska pienempien kuntien palveluja on lakkautettu yksi kerrallaan ilman, että kunnille on tarjottu näkymää tulevaisuuden palveluista. Tämä on heikentänyt kuntien ja asukkaiden luottamusta hyvinvointialueeseen.

Hyvinvointialueen tulee olla näkyvästi läsnä kaikissa alueen kunnissa. Kunta säilyy edelleen ihmisten arjen perusyksikkönä ja kriisitilanteiden varautumisen keskeisenä toimijana. Kuntien merkitys yhteisöllisyyden ja palvelujen saavutettavuuden kannalta on kiistaton.

Palvelulupauksella voidaan vahvistaa ihmisten luottamusta ja varmistaa, että palvelut ovat saavutettavissa myös niille, joilla ei ole omaa terveysasemaa. Matalan kynnyksen palvelut ja neuvonta vähentävät raskaampien palvelujen tarvetta ja tuovat säästöjä. Myös liikkuvat palvelut edellyttävät fyysisiä tiloja tuekseen.

Fyysisien toimipisteiden suunnittelu tulisi aloittaa puhtaalta pöydältä ja toteuttaa yhdessä asiakkaiden kanssa. Tämä tarjoaa mahdollisuuden kehittää uudenlaisia, asiakaslähtöisiä ratkaisuja.

Lyhyen aikavälin säästöt eivät saa ohjata pitkän aikavälin suunnittelua. Nyt on aika katsoa tulevaisuuteen ja rakentaa palveluja, jotka yhdistävät henkilökohtaiset ja kotiin vietävät palvelut sekä hyvinvointialueen näkyvän läsnäolon koko alueella.

Porvoo 11.2.2026

Terhi Tikkala ym

Esimerkkejä palvelulupauksen sisällöstä

1. Perusterveydenhuollon palvelut

- Vähintään yksi **vastaanottopiste** kunnassa (esim. hoitajavastaanotto, näytteenotto) vähintään kerran viikossa.
- **Liikkuvat palvelut** (esim. lääkärin ja hoitajan kiertävät vastaanotot) aikataulutettuna ja tiedotettuna etukäteen.

2. Sosiaalipalvelujen saavutettavuus

- Mahdollisuus **kasvokkain asiointiin** sosiaalipalveluissa (esim. perhepalvelut, ikäihmisten palveluohjaus) vähintään kerran kuukaudessa.
- **Digipalvelujen tuki**: kunnan tiloissa tarjolla opastusta sähköisten palvelujen käyttöön.

3. Neuvonta ja matalan kynnyksen palvelut

- **Hyvinvointipiste** tai palveluneuvonta kunnassa, jossa voi saada ohjausta ja tietoa palveluista.
- Yhteistyö kunnan kanssa **hyvinvointitapahtumien** järjestämisessä (esim. terveysneuvonta, rokotuspäivät).

4. Fyysiset tilat ja varautuminen

- Hyvinvointialue sitoutuu ylläpitämään **yhteisiä tiloja** liikkuville palveluille ja kriisivalmiudelle.
- Tilat suunnitellaan **asiakaslähtöisesti** yhdessä kunnan ja asukkaiden kanssa.

5. Pitkän aikavälin näkymä

- **Viiden vuoden suunnitelma** palvelujen kehittämisestä kunnassa.
- Sitoumus, että palvelulupaus tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarpeen mukaan.

Fullmäktigemotion om att göra ett servicelöfte till kommuner utan hälsostation

Förslag

Jag föreslår att Östra Nylands välfärdsområde utarbetar ett servicelöfte för de kommuner på området som har förlorat eller håller på att förlora sin egen hälsostation. I servicelöftet skulle kommunens social- och hälsovårdstjänster definieras i samarbete med den mottagande kommunen.

Motivering

Den halvtidsutvärdering av välfärdsområdesreformen som publicerades i december 2025 betonar vikten av att stärka primärvården och förbättra tillgången till vård. Nedläggningen av hälsostationer i Östra Nyland har haft motsatt effekt.

Ett servicelöfte är nödvändigt just nu, eftersom mindre kommuners tjänster har lagts ner en efter en under välfärdsområdenas verksamhetstid, utan att kommunerna har fått en tydlig bild av framtidens tjänster. Detta har försvagat kommunernas och invånarnas förtroende för välfärdsområdet.

Välfärdsområdet måste vara synligt närvarande i alla kommuner. Kommunen förblir en grundläggande enhet i människors vardag och en central aktör för beredskap i krissituationer. Kommunernas betydelse för gemenskap och tillgänglighet är obestridlig.

Med ett servicelöfte kan vi stärka förtroendet och säkerställa att tjänsterna är tillgängliga även för dem som saknar egen hälsostation. Lättillgängliga tjänster och rådgivning minskar behovet av tyngre tjänster och sparar pengar. Även mobila tjänster kräver fysiska lokaler som stöd.

Planeringen av fysiska servicepunkter bör starta från grunden och genomföras tillsammans med kunderna. Detta ger möjlighet att utveckla nya, kundorienterade lösningar.

Kortfristiga besparingar får inte styra den långsiktiga planeringen. Det är dags att blicka framåt och bygga tjänster som kombinerar personliga och hemlevererade tjänster med välfärdsområdets synliga närvaro i hela regionen.

Borgå 11.2.2026

Terhi Tikkala mm

Exempel på innehåll i servicelöftet

1. Primärvårdstjänster

- Minst en **mottagningspunkt** i kommunen (t.ex. skötarmottagning, provtagning) minst en gång per vecka.
- **Mobila tjänster** (t.ex. läkare och skötare på turné) med schemalagda och förhandsinformerade besök.

2. Tillgång till socialtjänster

- Möjlighet till **personliga möten** inom socialtjänster (t.ex. familjetjänster, äldreomsorgens servicehandledning) minst en gång per månad.
- **Stöd för digitala tjänster**: handledning i kommunens lokaler för att använda e-tjänster.

3. Rådgivning och lågtröskeltjänster

- **Välfärdspunkt** eller serviceinformation i kommunen där invånare kan få vägledning och information.
- Samarbete med kommunen kring **välfärdsevenemang** (t.ex. hälsorådgivning, vaccinationsdagar).

4. Fysiska lokaler och beredskap

- Välfärdsområdet förbinder sig att upprätthålla **gemensamma lokaler** för mobila tjänster och krisberedskap.
- Lokalerna planeras **kundorienterat** tillsammans med kommunen och invånarna.

5. Långsiktig planering

- En **femårsplan** för utvecklingen av tjänster i kommunen.
- Översyn och uppdatering av servicelöftet vid behov.